

slovu ustanovení odst. lit. g) § 3 zákona čís. 33/1934 sb. z. a n., a že bylo v intencích zákonodárce, by se na závazky pod lit. g) uvedené a vzniklé po 9. květnu 1933 odklad exekuce nevztahoval.

Čís. 13853.

Nárok na vrácení užitků (§ 1447 obč. zák.), které měl kupitel z nesložené kupní ceny, a jenž záleží v tom, že nezaplatil z ní umluvené úroky, ač sám bral užitky z odevzdaných nemovitostí, nepodléhá tříletému promlčení.

Pokud promlčení úroků nevadí, že pohledávka byla uplatňována ve sporu započtením.

(Rozh. ze dne 18. října 1934, Rv II 398/32.)

V předchozím sporu (čís. sb. n. s. 8385) domáhali se manželé J-ovi na Františce S-ové zaplacení. Žaloba byla posléze pravoplatně zamítnuta, ježto pohledávky uplatňované započtením převyšovaly žalobní pohledávku. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se Františka S-ová na žalovaných manželích J-ových přisouzení další částky své pohledávky namítané započtením, pokud převyšovala to, co v onom sporu manželům J-ovým přisouzeno, celkem 62.756 Kč. Procesní soud prvního státního soudu přisoudil žalobkyni jen 31.501 Kč. Tato částka byla částí 6% úroků ze 600.784 Kč jako zbytku kupní ceny, jež žalovaní podle ujednání nesložili 1. května 1920, a to úroků za dobu od 1. května 1920 do 1. května 1923 v sumě 108.141 Kč, na kterou byla pravoplatně žalobkyni jako na vzájemnou pohledávku namítanou k započtení přiznána rozsudkem v dřívějším sporu částka 76.639 Kč. Další nárok nebyl prvním soudem přisouzen z důvodu promlčení. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té, ani oné strany. K odvolání žalovaných uvedl mimo jiné v důvodech: Procesní soud byl vázán právním základem žaloby jen potud, že se nesměl odchýliti od skutkových okolností přednesených žalující stranou k odůvodnění žalobního nároku. Právní posouzení těchto skutečností bylo však věcí soudu a jest proto lhostejné, že žalobkyně mluvila o náhradě škody a o tom, že požaduje zažalovanou částku z důvodu bezdůvodného obohacení. Ve skutečnosti jde o nárok ve smyslu § 1447 obč. zák. Odpor Státního pozemkového úřadu proti uskutečnění kupní smlouvy stran účinkoval jako zánik věci tvořící předmět kupní smlouvy před převodem vlastnictví ke koupené věci (§ 431 obč. zák.) a museli proto žalovaní vrátiti, co obdrželi z neproveditelné tržové smlouvy, ovšem jako bezelstní držitelé, ale tak, aby neměli zisku ze škody druhé strany, nebo-li jak to vyjádřil nejvyšší soud v rozsudku vydaném ve věci Ck I 82/24 (čís. sb. 8335), jest věc posouditi tak, jako by byl kup uzavřen pod rozvazovací výminkou, která nastala. Právním důvodem žaloby není tedy ani náhrada škody, ani bezdůvodné obohacení na straně žalovaných, nýbrž zvláštní nárok na navrácení v předešlý stav stanovený § 1447 obč. zák. Navrácení to musí se pak díti podle obdoby § 1068 obč. zák. tím, že prodávatel vrátí složenou mu kupní cenu, kupitel prodanou věc ve stavu nezhoršeném a že se vzájemný užitek jednak z peněz, jednak z věci navzájem zrušuje. Poněvadž kupní cena byla složena jen částečně, přísluší za to prodávatelce ekvivalent ve výši úroků

smlouvou ujednaných, totiž 6%. Nejsou to však úroky v pravém slova smyslu a proto nárok ten nepodléhá tříleté promlčecí lhůtě.

K o d v o l á n í ž a l o b k y n ě: Prvý soud správně vyslovil, že se mu nelze zabývat s pohledávkami (vzájemnými pohledávkami dřívějšího sporu), pokud odpočet dřívějším rozsudkem byl již pravoplatně proveden. Proto mohl se soud zabývat jen zbytkem 6% úroků z částky 600.784 Kč. Tyto úroky uplatňovala žalobkyně v tomto sporu celkem 108.141 Kč, započtení ohledně částky 76.639 Kč bylo již provedeno ve sporu Ck I 82/24, takže na kapitále ekvivalentu za užívání pozemků předaných žalovaným zbyla jen částka žalobkyni přiznaná napadeným rozsudkem. 5% úroky z této částky a z ostatních pohledávek dnešní žalobkyně k započtení namítaných podléhaly tříletému promlčení, neboť jsou to úroky z prodlení podle § 1333 obč. zák. a ohledně nich nenastal ve sporu Ck I 82/24 účinek zahájené rozepře, ježto tento účinek nastati mohl jen do výše žalobního nároku (viz plenární rozhodnutí čís. 7905 sb. n. s.), nikoliv však ohledně vzájemných nároků s příslušenstvím zažalovanou pohledávku daleko převyšujících, neboť zažalováno bylo ve sporu Ck I 82/24 celkem 597.729 Kč s přísl., započtením namítána byla vzájemná pohledávka nynější žalobkyně 635.626 Kč s přísl., v kteréžto částce ani nyní uplatňované 5% úroky z prodlení zahrnuty nebyly, ačkoliv již ve sporu Ck I 82/24 byly uplatňovány. Promlčení těchto úroků mohlo tedy býti přerušeno jen žalobou, po případě uznáním (§ 1497 obč. zák.), a zanikly promlčením, pokud ohledně těchto úroků žaloba podána nebyla v tříleté lhůtě (§ 1480 obč. zák.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání ani té, ani oné strany a uvedl v otázkách, o něž tu jde, v

d ů v o d e c h:

K d o v o l á n í ž a l o v a n ý c h: Jest si předem uvědomiti, z čeho pozůstává částka 31.501 Kč, kterou nižší soudy žalobkyni přiznaly. Podle důvodů rozsudků obou soudů jest to část 6% úroků ze 600.784 Kč jako zbytku kupní ceny, jež žalovaní podle ujednání nesložili 1. května 1920, a to úroků za dobu od 1. května 1920 do 1. května 1923 v sumě 108.141 Kč, na kterou byla pravoplatně žalobkyni jako na vzájemnou pohledávku namítanou k započtení přiznána rozsudkem v dřívějším sporu částka 76.639 Kč. Napadený rozsudek opírá v té příčině rozhodnutí o ustanovení § 1447 obč. zák., uváděje ve shodě s právním názorem vysloveným nejvyšším soudem ve zrušovacím usnesení ze dne 18. října 1928 č. j. Rv II 726/27, čís. sb. 8385, od něhož nemá dovolací soud ani nyní příčiny se odchýliti, že kupní smlouva byla učiněna pod rozvazovací podmínkou, t. j. odnětí prodané nemovitosti Státním pozemkovým úřadem, a že po dobu, po kterou žalovaní statek drželi, t. j. ode dne, kdy ho převzali, do dne, kdy byli vyklizeni, užitky ze statku náležející žalovaným a užitky z kupní ceny náležející žalobkyni se navzájem ruší. Výtky, že odvolací soud nebyl oprávněn opřítí rozhodnutí o ustanovení § 1447 obč. zák., ježto žalobkyně uvedla, že opírá žalobní nárok o náhradu škody, po případě o náhradu úroků a konečně o obohacení žalovaných, jest bezpodstatná ze správných důvodů napadeného rozsudku, k nimž se dovolatelé odkazují. Poukaz jejich k tomu, že nárok žalobkyně

na zaplacení částky 122.400 Kč nemůže býti vyvozován z ustanovení § 1447 obč. zák., je bezpředmětný, an napadený rozsudek o tomto nároku vůbec věcně nerozhodoval. Pokud se týče zbytku 6% úroků, stačí poukázat k tomu, že, jak dříve uvedeno, se řídil odvolací soud právním názorem nejvyššího soudu již dříve vysloveným. Z toho plyne též nesprávnost názoru dovolatelů, že šlo o kupní smlouvu již původně neplatnou. Poněvadž podle této smlouvy, která nebyla neplatná, nýbrž jediné, jsouc nastalou podmínkou rozvázána, pozbyla účinnosti, měli žalovaní z nesložené kupní ceny platiti 6% úrok a sami míti užitky z odevzané jim nemovitosti a podle již uvedeného právního názoru užitky ze statku a užitky z kupní smlouvy se navzájem ruší, právem považoval odvolací soud 6% úroky za ekvivalent toho, co žalovaní mají vrátiti žalobkyni. Napadený rozsudek nemá za to, že došlo k novaci důsledkem předpisu § 1447 obč. zák., a je proto výtka v tomto směru bezpředmětná. Správně také uznal odvolací soud, že 6% z nezaplacené kupní ceny nejsou úroky ve smyslu § 1480 obč. zák. Nejde tu o pohledávku zadržených ročních platů na úrocích z jistiny, nýbrž o nárok na vrácení užitků, které žalovaní z nesložené kupní ceny měli, a jenž pozůstává v tom, že nezaplatili umluvené 6% úroky z ní, ač sami užitky z odevzaných nemovitostí brali, tedy o nárok opřený o ustanovení § 1447 obč. zák. a nepodléhající promlčení v době tří let.

K d o v o l á n í ž a l o b k y n ě: Názor dovolatelky, že šlo o jistinou pohledávku ze vzájemného vyúčtování, je nesprávný, ježto ani sama nepřednesla, že strany mezi sebou vyúčtovaly. Šlo, jak již bylo vyloženo, o nárok žalobkyně, opřený o ustanovení § 1447 obč. zák. a o úroky z prodlení z něho. Správně uznal odvolací soud, že jsou promlčeny úroky žádané žalobkyní z částek 114.426 Kč, 76.639 Kč, 333 Kč, 1.200 Kč a 122.400 Kč, kteréžto částky byly jí dřívějším rozsudkem jako vzájemné pohledávky k započtení uznány. Námitkou započtení mohlo býti přetrženo promlčení jen, pokud námitka měla úspěch, nikoliv tedy v příčině úroků, které žalobkyní v dřívějším rozsudku nebyly přiznány. Názor její, že promlčení mohlo běžeti teprve až vyúčtování mezi oběma stranami bylo rozsudkem pravoplatně ukončeno, ježto před tím prý nemohla tyto pohledávky s úroky uplatňovati zvláštní žalobou, poněvadž jí v tom překáželo uplatnění jich k započtení, není správný. Obávala-li se, že by průtahem ve sporu, jsouc vázána litispendencí, utrpěla újmu, mohla, pokud je uplatňovala, vzíti námitku kdykoliv zpět a podati žalobu navzájem aneb učiniti určovací návrh (srov. rozh. čís. 7905 sb. n. s.). Zmíněné vzájemné pohledávky byly vyrovnány se žalobní pohledávkou, jakmile s ní se střetly, což se stalo ve sporu Ck I 82/24 při ústním jednání 24. června 1924, po případě 21. října 1924 a 6. října 1926. Poněvadž nynější žaloba byla podána 20. listopadu 1929, byly úroky z nich plynoucí až do doby střetnutí podle § 1487 obč. z. promlčeny. Důsledkem zániku pohledávek započtením nemohla žalobkyně žádati další úrok z prodlení. Nepřicházelo tu tedy promlčení po zániku pohledávek vůbec v úvahu. Právem proto nižší soudy přiznaly jí 5% úroky jen z přisouzené pohledávky 31.501 Kč za tři léta od žaloby podané dne 20. listopadu 1929 zpět.